

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри обліку та аудиту

Протокол № 17 від 24 серпня 2018 р.

Зав. кафедри

dkn

Т.В. Кожухова

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
«УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК»

(заочна форма навчання)

Кількість кредитів ECTS 5

Розробник: Шевченко Л.Я., доцент кафедри
обліку та аудиту, к.е.н.

2018 - 2019 навчальний рік

1. Опис дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності «назва спеціальності») / вибіркова дисципліна	вибіркова для студентів напряму підготовки б. 030509 «Облік і аудит»
Семестр (осінній / весняний)	осінній
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	1
Лекції, години	8
Практичні/семінарські, годин	6
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	136
Вид контролю	екзамен

2. Програма дисципліни

Мета – формування системи знань з теоретичних питань управлінського обліку і його методології, практичних навичок ведення управлінського обліку на підприємствах.

Завдання - ознайомлення з теоретичними основами управлінського обліку; дослідження системи організації управлінського обліку на підприємстві; вивчення методики і прийомів в процесі обліку витрат і калькулювання з метою прийняття ефективних управлінських рішень; дослідження етапів формування бюджетів на підприємствах; дослідження методики складання калькуляції; вивчення міжнародного досвіду обліку за системою «директ-кост»; дослідження організації обліку за центрами відповідальності; надання знань щодо оцінювання альтернативних проектів та обґрунтовано обирати оптимальні управлінські рішення; надання знань щодо складання внутрішньогосподарської звітності для прийняття керівництвом оперативних управлінських рішень.

Предмет: виробнича діяльність підприємства в цілому та окремих його структурних підрозділів в системі збору, систематизації та аналізу облікової інформації з метою формування альтернативних варіантів управлінських рішень.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Мета, зміст і організація управлінського обліку.
2. Класифікація і поведінка витрат.
3. Система обліку і калькулювання за повними витратами.
4. Система обліку і калькулювання за змінними витратами.
5. Система обліку і калькулювання за нормативними витратами.
6. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку.
7. Аналіз релевантності інформації для прийняття управлінських рішень.
8. Бюджетування і контроль.
9. Облік і контроль за центрами відповідальності.
10. Управлінський облік як інформаційна система для прийняття стратегічних управлінських рішень.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	У тому числі			
		л	п/с	лаб	срс
Змістовий модуль 1. Основи організації та методики управлінського обліку. Системи та методи обліку виробничих витрат					
Тема 1. Мета, зміст і організація управлінського обліку	12,5	0,5	-		12
Тема 2. Класифікація і поведінка витрат	14,5	0,5	-		14
Тема 3. Система обліку і калькулювання за повними витратами	16	1	1		14
Тема 4. Система обліку і калькулювання за змінними витратами	16	1	1		14
Тема 5. Система обліку і калькулювання за нормативними витратами	16	1	1		14
Разом за змістовим модулем 1	75	4	3		68
Змістовий модуль 2. Аналіз і використання облікової інформації для прийняття управлінських рішень. Облік і контроль в системі управління за відхиленнями					
Тема 6. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку	13	0,5	0,5		12
Тема 7. Аналіз релевантності інформації для прийняття управлінських рішень	15	0,5	0,5		14
Тема 8. Бюджетування і контроль	16	1	1		14
Тема 9. Облік і контроль за центрами відповідальності	15,5	1	0,5		14
Тема 10. Управлінський облік як інформаційна система для прийняття стратегічних управлінських рішень	15,5	1	0,5		14
Разом за змістовим модулем 2	75	4	3		68
Усього годин	150	8	6		136

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Вид та тема семінарського (практичного) заняття	Години
Змістовий модуль 1. Основи організації та методики управлінського обліку. Системи та методи обліку виробничих витрат		
1.	Семінар – розгорнута бесіда Сутність управлінського обліку та етапи його розвитку	-
2.	Семінар – дискусія Економічний зміст категорії витрат. Класифікація витрат в управлінському обліку	-
3.	Семінар з виконанням розрахункових задач Класифікація витрат на релевантні та не релевантні, необхідні стьврахування можливих витрат	1
4.	Семінар з виконанням розрахункових задач Методи оцінки та розподіл зустрічних послуг допоміжних виробництв	1
5.	Семінар з виконанням розрахункових задач Облік витрат і калькулювання собівартості продукції на основі змінних витрат	1
Змістовий модуль 2. Аналіз і використання облікової інформації для прийняття управлінських рішень. Облік і контроль в системі управління за відхиленнями		
6.	Семінар з виконанням розрахункових задач Облік відхилень від норм, їх аналіз і управління за відхиленнями	0,5
7.	Семінар – дискусія Аналіз взаємозв'язку «витрати — обсяг — прибуток». Точка беззбитковості	0,5
8.	Семінар з виконанням розрахункових задач Моделі прийняття управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності	1
9.	Семінар з виконанням розрахункових задач. Порядок складання і узгодження бюджетів	0,5
10.	Семінар – дискусія Калькулювання витрат життєвого циклу продукту. Ціноутворення в системі управлінського обліку	0,5
	Всього	6

5. Індивідуальні завдання

1. Огляд періодичної і монографічної наукової літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей, статей за обраною темою.
3. Відповідно до умов виконання індивідуального завдання згідно навчально – методичного посібника «Управлінський облік» виконати одне із завдань, запропонованих у темах посібника (метод закріплення завдання за студентом визначається викладачем).

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Назва модулю	Кількість годин самостійної роботи	Форми самостійної роботи	Засоби діагностики
<p>Змістовий модуль 1. Основи організації та методики управлінського обліку. Системи та методи обліку виробничих витрат</p>	<p style="text-align: center;">68</p>	<p>1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Місце управлінського обліку в системі облікової інформації. Основні користувачі облікової інформації та їх потреби в інформації. Відмінності управлінського і фінансового обліку. Схеми організації управлінського обліку за різних систем обліку. Особливості інтегрованої моделі по будови Плану рахунків фінансового та управлінського обліку. Класифікація витрат в управлінському обліку. Групування витрат для визначення фінансових результатів. Класифікація витрат для прийняття управлінських рішень. Групування витрат для планування. Методи аналізу поведінки витрат. Поняття собівартості та її види. Методи обліку витрат і калькулювання собівартості. Облік витрат за статтями калькуляції та економічними елементами. Методи оцінки та розподіл зустрічних послуг допоміжних виробництв. Методи калькулювання собівартості продукції. Системи калькулювання повних витрат. Облік витрат і калькулювання собівартості продукції на основі змінних витрат. Сутність системи «директ-костинг». Переваги та недоліки «директ-костинг». Сутність та основні завдання організації нормативного методу на підприємстві. Порядок встановлення та змін норм. Облік в відхиленні від норм. Калькулювання за нормативним методом. Порядок застосування методу обліку витрат за «стандарт-кост». Джерела [1-7], [8,19,20].</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Виконання індивідуального завдання.</p>	<p style="text-align: center;">Тестування, виконання індивідуального завдання</p>
<p>Змістовий модуль 2. Аналіз і використання облікової інформації для прийняття управлінських рішень. Облік і контроль в системі управління за відхиленнями</p>	<p style="text-align: center;">68</p>	<p>1. Опрацювати конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення питань: Маржинальний дохід та порядок його розрахунку. Аналіз взаємозв'язку «витрати — обсяг — прибуток». Точка беззбитковості. Вплив структури витрат на темпи зміни прибутку при змін і обсягу реалізації. Операційний (виробничий) леверидж (важіль). Поняття релевантності. Види управлінських рішень та порядок їх прийняття. Типи операційних рішень. Чотири рівні невизначеності. Моделі прийняття управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності. Методи управління робочим капіталом підприємства. Визначення вартості грошей у часі та її використання для прийняття управлінських рішень. Суть бюджетного планування і види бюджетів. Порядок складання і узгодження бюджетів. Контроль за виконанням бюджетів і аналіз відхилень. Поняття і типи центрів відповідальності. Організація обліку відповідальності за методом «тариф-година-машина». Сутність і методи трансфертного ціноутворення. Оцінка діяльності центрів відповідальності. Склад та зміст управлінської звітності. Калькулювання витрат життєвого циклу продукту. ABC- калькулювання. Калькулювання витрат на якість. Система "як раз вчасно" в стратегічному управлінському обліку.</p> <p>1. Джерела [1-7]. [19-20].</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Підготовка індивідуального завдання.</p>	<p style="text-align: center;">Тестування, виконання індивідуального завдання</p>
<p style="text-align: center;">Разом</p>	<p style="text-align: center;">136</p>		

7. Результати навчання

1. Розуміння теоретичних основ управлінського обліку, а саме: сутності, завдань і функцій; основних принципів його побудови та видів.
2. Знання законодавчо – нормативних документів, які регламентують порядок організації управлінського обліку на підприємствах.
3. Знання етапів організації управлінського обліку на підприємстві.
4. Розуміння та уміння застосовувати відповідні методи і прийоми в процесі обліку витрат і калькулювання з метою прийняття ефективних управлінських рішень.
5. Розуміння прав, обов'язків і відповідальності облікового фахівця
6. Уміння використовувати облікову інформацію про фактичні витрати з метою прогнозування майбутніх витрат, а також з метою прийняття управлінських рішень.
7. Уміння розраховувати собівартість продукції використовуючи різні методи калькулювання.
8. Уміння моделювати поведінку витрат та проводити аналіз співвідношення "витрати – обсяг діяльності – прибуток.
9. Уміння оцінювати альтернативні проекти та обґрунтовано обирати оптимальні управлінські рішення.
10. Уміння розробляти бюджети підприємства та окремих центрів відповідальності.
11. Уміння складати внутрішньогосподарську звітність та розраховувати трансфертні ціни.
12. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.
13. Застосовувати набуті знання, розуміти предметну область та професію на практиці, бути відкритим до застосування знань з урахуванням конкретних ситуацій.
14. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань.
15. Формувати додаткові компетентності шляхом самонавчання, участі у тренінгах, сертифікаційних і грантових програмах.

8. Розподіл балів, які отримують студенти впродовж семестру

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий тест (екзамен)	Сума в балах
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання	50	100
15	20	15		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

9. Методичне забезпечення

1. Навчально – методичний посібник «Управлінський облік».
2. Методичні вказівки з вивчення дисципліни.
3. Комплекти індивідуальних завдань.
4. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

10. Рекомендована література

Основна

1. Бутинець Ф. Ф. Управлінський облік. — Житомир: ЖІТІ, 2010. — 448 с.
2. Брадул О.М., Шепелюк В.А., Шевченко Л.Я., Каминський П.Д., Штик Ю.В. Управлінський облік. Навчальний посібник. – Кривий Ріг, 2017 – 114с.
3. Василенко В. О. Теорія та практика розробки управлінських рішень. Навч. посіб. — К.: ЦУЛ, 2012 р.
4. Гарасим П.М., Журавель Г.П., Хомин П.Я. Фінансовий, управлінський і податковий облік у господарських товариствах. — Т.: Економ, думка, 2013.
5. Голов С.Ф. Управлінський облік: Підручник. — К.: Лібра, 2013. — С 64.
6. Лень В.С. Управлінський облік: Навчальний посібник. -К.: Знання-Прес, 2013. - 287 с.

Допоміжна:

7. Андрущенко Н.С. Суть і значення витрат: історичний аспект/ Н.С. Андрущенко// Економічна теорія та історія економічної думки. – 2007. - № 5. – с. 3-7.
8. Бородкін О. Внутрішньогосподарський (управлінський) облік: концепція і організація // Бухгалтерський облік і аудит. — 2011. — № 2;
9. Скляренко В.К. В чем разница между затратами, расходами и издержками [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.elitarium.ru/2007/10/30/zatraty_raskhody_izderzhki.html.
10. Філінков, О. М. Про співвідношення змісту категорій "витрати виробництва", "затрати" і "собівартість" [Текст] / О. М. Філінков// Економічна теорія. -№4.- 2012. - С. 12-17. с 14-17
11. Філінков, О. М. Про співвідношення змісту категорій "витрати виробництва", "затрати" і "собівартість" [Текст] / О. М. Філінков // Економічна теорія. -№4.- 2015. - С. 12-17. с 14-17

Інформаційні ресурси

35. [http:// www.dtkk.com.ua](http://www.dtkk.com.ua) [Электронный ресурс]

36. [http:// www.liga.net](http://www.liga.net) [Электронный ресурс]

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри

_____ Т.В. Кожухова

КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН З ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва змістового модулю	Кількість годин за видами занять та період вивчення дисципліни						Дата поточного контролю
		Лекції		Практичні		Самостійна робота		
		год.	дата	год.	дата	год.	дата	
1	Змістовий модуль 1: Основи організації та методики управлінського обліку. Системи та методи обліку виробничих витрат	4	Жовтень 2018 року	3	Жовтень 2018 року	68	Грудень 2018 року	05.12.2018 р.
2	Змістовий модуль 2: Аналіз і використання облікової інформації для прийняття управлінських рішень. Облік і контроль в системі управління за відхиленнями	4		3		68	Грудень 2018 року	
3	Індивідуальне завдання						28.12.2018 р.	